

ರೋಗವಾಹಕ ಸೋಲೆರಣದ ಹರಡುವ ಮಲೇರಿಯಾ, ಆನೇಕಾಲು ರೋಗ, ಮೆದಳು ಜ್ವರ, ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರ ಹಾಗೂ

ಚೈವಿಕ ಪರಿಷರ ನಿಯಂತ್ರಣದ ವಿಧಾನರಳ ಖರೆ ಕಿರು ಹೂತ್ತರೆ.

ಮಲೇರಿಯಾ, ಆನೇಕಾಲು ರೋಗ, ಮೆದುಳು ಜ್ವರ ಮತ್ತು ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರಗಳು ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ರೋಗವಾಹಕಗಳ ಸೂಳೆಗಳ ಕಡಿತದಿಂದ ಹರಡುತ್ತವೆ. ಮಲೇರಿಯಾ ಮತ್ತು ಆನೇಕಾಲು ರೋಗಗಳು ಪರೋಪಜೀವಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಮೆದಳು ಜ್ವರ ಹಾಗೂ ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರ ರೋಗಗಳು ಪೈರಾಣುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

-: ಮಲೇರಿಯಾ :-

ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗಾಣುವು ಬರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದ ಒಂದು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಕ್ರಿಮಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರೋಪಜೀವಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪರೋಪಜೀವಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದರ್ಶಕ ಯಂತ್ರದಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅನಾಫೀಲಿಸ್ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಸೂಳೆಗಳು ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹರಡುತ್ತವೆ.

ಈ ರೋಗವು ಹರಡುವ ಬಗೆ:

ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗಾಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರೋಗಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ ಅನಾಫೀಲಿಸ್ ಸೂಳೆ 10 ರಿಂದ 14 ದಿವಸಗಳೊಳಗಾಗಿ ರೋಗವನ್ನು ಹರಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗಾಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಸೂಳೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿದಾಗ ಮಲೇರಿಯಾ ಪರೋಪ ಜೀವಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, 5ರಿಂದ 15 ದಿವಸದೊಳಗಾಗಿ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚಳಿ ಜ್ವರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವು ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹರಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

ಚಳಿ ನಂತರ ವಿಪರೀತ ಜ್ವರ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೂತ್ತಿನ ನಂತರ ಮೈ ಬೆವರುವುದು, ಮೈಕ್ಕೆ ನೋವು, ತಲೆನೋವು, ಹಲವರಿಗೆ ವಾಂತಿ, ನಂತರ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ದಿ ಬರಬಹುದು.

ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು:

ಯಾವುದೇ ಜ್ವರವಿರಲಿ, ರೋಗಿಯ ರಕ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರವೇ ಮಲೇರಿಯಾ ಎಂದು ಧೃಢಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕಗಳು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ವರ ಚಿಕಿತ್ಸಾಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ ಬೇಟೆ ನೀಡುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಾಯಕರಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಲೇಪನವನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ಚಿಕಿತ್ಸೆ :

ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಲೋರೋಕ್ವಿನ್ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ.

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ :-

- 1) ತೀವ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯ ನಂತರವೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- 2) ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೈಮಾಕ್ವಿನ್ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಕೂಡದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂತಹವರಲ್ಲಿ ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯಿರಿ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಸವವಾದ 40 ದಿನಗಳ ನಂತರ ತೀವ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ನೀಡಬೇಕು.
- 3) ಕ್ಲೋರೋಕ್ವಿನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೈಮಾಕ್ವಿನ್ ಗುಳಿಗೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ರೋಗದ ನಿಯಂತ್ರಣ :

- 1) ಯಾವುದೇ ಜ್ವರವಿರಲಿ ಮೊದಲು ರಕ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕ್ಲೋರೋಕ್ವಿನ್ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ರಕ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವೆಂದು ಧೃಢಪಟ್ಟರೆ ತೀವ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುವುದು, ಅತಿ ಮುಖ್ಯ.
- 2) ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಿಗೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಣೆಗಳಿಗೂ ತಪ್ಪದೇ ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸುವುದು.
- 3) ನಿಂತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೀರು ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವುದು.
- 4) ಮಲಗುವಾಗ ತಪ್ಪದೇ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.

-: ಫೈಲೇರಿಯಾ ಅಥವಾ ಆನೆಕಾಲು ರೋಗ :-

ಫೈಲೇರಿಯಾ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಸಮುದ್ರ ತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಒಳನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ರಾಯಚೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬಿಜಾಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಬಿದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಫೈಲೇರಿಯಾ ರೋಗವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ತೇವಾಂಶಗಳಿಂದ ಉಷ್ಣ ವಾತಾವರಣವು ಈ ರೋಗದ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಆನೆ ಕಾಲು ರೋಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಈ ರೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಫೈಲೇರಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಫೈಲೇರಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ರೋಗವು ಸೊಂಕಿರುವ ಕ್ಯಾಲೆಕ್ಸ್ ಜಾತಿಯ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಕಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೋಗ ಹರಡುವ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಕೊಳೆಚೆ ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಾದ ಚರಂಡಿ ಮುಂತಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳು :

☐ಫೈಲೇರಿಯಾ☐ ರೋಗವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ☐ಆನೆಕಾಲು ರೋಗ☐ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ರೋಗ ಪೀಡಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾಲು ಆನೆ ಕಾಲಿನಂತೆ ದಪ್ಪದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದರೇ, ಕೈ,ಕಾಲು, ವೃಷಣ ಕೋಶ ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಊತ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ರೋಗ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ವಿಧಾನ :

ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ರೋಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೈಕ್ರೋಫೈಲೇರಿಯಾ ಜಂತುಗಳು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಕ್ತ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ರಾತ್ರಿ 8.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ 12.00 ವರೆಗೆ ರಕ್ತ ಲೇಪನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದರ್ಶಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ರೋಗದ ಸೋಂಕು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು :

ಫೈಲೇರಿಯಾ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಮೈಕ್ರೋಫೈಲೇರಿಯಾ ಇರುವವರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿ 8 ರಿಂದ ಮಧ್ಯ

ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದಲೂ ರಕ್ತ ಲೇಪನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಕ್ಷೆಗೆ ವ್ಯಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆನೇಕಾಲು ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ :

ಆನೇಕಾಲು ರೋಗದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ, ಈ ರೋಗಾಣುಗಳನ್ನು(ಮೈಕ್ರೋ ಫೈಲೇರಿಯಾ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು) ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವವರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಜನರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದರೆ ಈ ರೋಗದ ಬಾಹ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಈ ರೋಗವು ಇತರರಿಗೆ ಹರಡುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಪರಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ, ಮೈಕ್ರೋ ಫೈಲೇರಿಯಾ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು ಇರುವುದು ಖಚಿತಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಡೈ ಈಥೈಲ್ ಕಾರ್ಬಮಜೈನ್ ಸಿಟ್ರೇಟ್ ಎಂಬ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳು :

- 1) ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಟೆ ನೀಡುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ರಕ್ತ ಲೇಪನ ನೀಡುವುದು.
- 2) ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಕಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು.
- 3) ಮಲಗುವಾಗ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆ ತಪ್ಪದೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.
- 4) ವಾಸಿಸುವ ಮನೆ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಕೀಟ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಜಾಲರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- 5) ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.
- 6) ಪರಿಸರ-ನೈರ್ಮಲ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ನೀಡುವುದು.
- 7) ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ ಡಿ.ಇ.ಸಿ. ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- 8) ಈ ರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಇತರರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಿ, ಇದರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು

ರೋಗಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ರಕ್ತ ಲೇಪನವನ್ನು ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗದ ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ಅದೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದು. ರಕ್ತದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ನಿಗದಿತ ಪರಿಮಾಣ ಕ್ರಿಮಿ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಮೆದಳು ಜ್ವರವೇ ಅಥವಾ ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರವೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಲೇಪನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪರಿಮಾಣ ಕ್ರಿಮಿ ಪತ್ತೆ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ರೋಗಿಗೆ ಆದಷ್ಟೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ದೊರೆಯುವುದು.

ಮೆದಳು ಜ್ವರ ರೋಗದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು?

ಈ ರೋಗವು ತಗುಲಿದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶೇ.30 ರಿಂದ 50 ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಮರಣಹೊಂದುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ನರ ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ ಮಾಂದ್ಯತೆ, ಮುಂತಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ.

ಮೆದಳು ಜ್ವರವು ಒಂದು ಮಾರಕ ರೋಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ರೋಗವು ಹರಡದಂತೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸಹಕರಿಸಿದರೆ, ಈ ರೋಗದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಕಷ್ಟವಾಗಲಾರದು.

ಮೆದಳು ಜ್ವರ ರೋಗವು ಹೇಗೆ ಹರಡುತ್ತದೆ?

ಕ್ಯಾಲೆಕ್ಸ್ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು (ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಯಿ ಎಂಬ ಗುಂಪಿನ ಹೆಣ್ಣು ಸೊಳ್ಳೆಗಳು) ಈ ರೋಗದ ವೈರಾಣುವಿನ ಸೋಂಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ರಕ್ತ ಹೀರಿದಾಗ, ಈ ವೈರಾಣುಗಳು ಸೊಳ್ಳೆಯ ದೇಹವನ್ನು ಸೇರಿ 9ರಿಂದ 12 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ನಂತರ ಸೋಂಕು ಹೊಂದಿದ ಸೊಳ್ಳೆಯು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮನಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದಾಗ, ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ 5 ರಿಂದ 15 ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಈ ರೋಗವು ಹರಡುವ ಕಾಲ ಯಾವುದು ?

ಈ ರೋಗವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಂಗಾರಿನ ನಂತರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ಅಕ್ಟೋಬರ್, ನವೆಂಬರ್ ಮತ್ತು ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರು ನಿಂತು ಅಂತಹ ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ರೋಗ ಹರಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ರೋಗವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳು ಯಾವವು?

- 1) ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ತಡಮಾಡದೇ ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸೂಕ್ತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದು.
- 2) ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಜನರ ವಾಸಸ್ಥಳದಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ 3 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಬೇಕು.
- 3) ಈ ರೋಗವಾಹಕ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಂಜೆವೇಳೆ(ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ) ಕೀಟನಾಶಕ ಧೂಮೀಕರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮನೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬೇಲಿ,ಗಿಡಗಳು ಮತ್ತು ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡಬಹುದು.
- 4) ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೆ ಕೀಟನಾಶಕ ಸಿಂಪಡಿಸುವುದು.
- 5) ಹಂದಿ ಗೂಡುಗಳಿಗೆ ಸೊಳ್ಳೆ ನಿರೋಧಕ ಜಾಲರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- 6) ಸಂಜೆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮೈತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಓಡಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಮುಸ್ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು.
- 7) ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮನೆಯ ಹೊರಗಡೆ, ಅಥವಾ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಮಲಗಿಸುವುದನ್ನು ಖಂಡಿತ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.
- 8) ಮಲಗುವಾಗ ತಪ್ಪದೇ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೇಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೊಳ್ಳೆ ಕಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಂಜೆ ವೇಳೆಯೂ ಸಹ ಸೊಳ್ಳೆ ನಿರೋಧಕ ಭತ್ತಿಗಳನ್ನು ಉರಿಸುವುದು, ಹಸಿ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊಗೆ ಹಾಕುವುದು.
- 9) ಗದ್ದೆ ಬಯಲು ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತಾಗ ಲಾರ್ವಾಹಾಆರಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು.

-: ಡೆಂಗೀ ಜ್ವರ :-

ಡೆಂಗೀ ಜ್ವರ ಮಾರಕವಾದ ಖಾಯಿಲೆ. ಇದು ಡೆಂಗೀ ವೈರಸ್‌ನಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

□ ಈಡೀಸ್ ಈಜಿಪ್ಟ್ □ ಎಂಬ ಸೊಳ್ಳೆಯ ಕಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಹರಡುತ್ತದೆ.

ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚುವ ಈ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾನಬರುತ್ತದೆ.

ಡೆಂಗೀ ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಮೂರು (3) ವಿಧಗಳು:

- 1) ಡೆಂಗೀ ಜ್ವರ
- 2) ಡೆಂಗೀ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ ಜ್ವರ (ಆಊಈ)
- 3) ಡೆಂಗೀ ಶಾಕ್ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್ (ಆಊ)

ಡೆಂಗೀ ಜ್ವರದ ಲಕ್ಷಣಗಳು :

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತೀವ್ರ ಜ್ವರ, ವಿಪರೀತ ತಲೆ ನೋವು, ಕಣ್ಣುಗಳ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೋವು, ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳ ಮತ್ತು ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ರೋಗದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಡೆಂಗೀ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ ಜ್ವರ (ಆಊಈ)

ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವರದ ನಂತರ ರಕ್ತಸ್ರಾವ, ಮೈ ಊತ, ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡದ ಕುಸಿತ ಸಹ ಉಂಟಾಗಿ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಜ್ವರ ಬಂದ 3-5 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವದ ಮತ್ತು ಮೈ ಊತದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. 5-6 ದಿನಗಳ ನಂತರವೂ ಜ್ವರ ಮುಂದುವರಿದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ರೋಗಿಯು ತೀವ್ರ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಳಲಿದಂತಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಡೆಂಗೀ ಜ್ವರವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವಿಕೆ :

ಈ ರೋಗವನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಬೇಗ ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು.

- 1) ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತೀವ್ರ ಜ್ವರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- 2) ತೀವ್ರ ತರವಾದ ತಲೆ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು.
- 3) ಕಣ್ಣಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ನೋವು ಕಣ್ಣಿನ ಚಲನೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- 4) ಮೈಕೈ ನೋವು ಮತ್ತು ಕೀಲು ನೋವು.
- 5) ವಾಕರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಂತಿ.

ಡೆಂಗೀ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ ಮತ್ತು ಆಫಾತವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವಿಕೆ:

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರದ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಕೆಳಕಂಡ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

- 1) ತೀವ್ರ ತರವಾದ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು.
- 2) ಬಾಯಿ,ಮೂಗು ಮತ್ತು ಒಸಡುಗಳಿಂದ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ ಹಾಗೂ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸ್ರಾವದ ಗುರುತುಗಳು.
- 3) ರಕ್ತ ಸಹಿತ ಅಥವಾ ರಹಿತವಾದ ವಾಂತಿಯು ಪದೇ-ಪದೇ ಆಗುವುದು.
- 4) ಡಾಂಬರಿನಂತಹ ಕಪ್ಪು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ.
- 5) ವಿಪರೀತ ಬಾಯಾರಿಕೆ(ಬಾಯಿ ಒಣಗುವುದು)
- 6) ತಣ್ಣನೆಯ ಬಿಳಿಚಿದ ಚರ್ಮ.
- 7) ಚಡಪಡಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಜ್ವರ ತಪ್ಪುವುದು.

ಚಿಕಿತ್ಸೆ :

ಈ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಔಷಧಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾವಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮುಂದಾಗಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಸಾವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪರಿನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರೂಫಿನ್ ಕೊಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವು ರಕ್ತಸ್ರಾವ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟೂ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ಯಾರಸಿಟಮಾಲ್ ಅನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಡೆಂಗಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವ ಜ್ವರದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಯನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಹತ್ತಿರದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ರೋಗಿಯನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಾಗ ದ್ವರ ಆಹಾರವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡಬೇಕು.

ಡೆಂಗಿ ಹರಡುವ ರೀತಿ:

ಸೊಂಕು ಹೊಂದಿದ ಈಡೀಸ್ ಈಜಿಪ್ಟೆ ಸೊಳ್ಳೆ ಕಡಿತದಿಂದ ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸೊಂಕು ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಸೊಳ್ಳೆಯು ಡೆಂಗಿ ವೈರಸ್ ಅನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸೊಳ್ಳೆ ಕಚ್ಚಿದ 5-6 ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ರೋಗದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸೊಳ್ಳೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ತಾಣಗಳು:

ಈಡೀಸ್ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಶೇಖರಣೆಯ ತೊಟ್ಟಿಗಳು, ಬ್ಯಾರೆಲ್‌ಗಳು, ಡ್ರಮ್‌ಗಳು, ಬಕೆಟ್‌ಗಳು, ಹೂವಿನ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಮನೆ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿರುವ ಪಿಂಗಾಣಿ ವಸ್ತುಗಳು, ಒಡೆದ ಬಾಟಲಿಗಳು, ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡಿದ ಟೈರಗಳು, ಒಡೆದ ಎಳನೀರಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೇ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳು :

- 1) ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಾರಿಯ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೀರನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ, ಒಣಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಭರ್ತಿಮಾಡಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು.
- 2) ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನೀರು ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು.
- 3) ಒಡೆದ ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು, ಟೆನ್, ಟೈರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- 4) ಏರ್‌ಕೂಲರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.
- 5) ಏರ್‌ಕೂಲರ್ ಕೆಟ್ಟಾಗ, ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಇದ್ದಾಗ ಏರ್‌ಕೂಲರ್‌ನ ನೀರನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.
- 6) ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಬಕೆಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- 7) ಯಾವಾಗಲೂ ಮೈ ತುಂಬಾ ಬಟ್ಟು ಧರಿಸಬೇಕು.
- 8) ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುವ ವಯಸ್ಸಾದವರೂ ತಪ್ಪದೇ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.
- 9) ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಸೊಳ್ಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಜಾಲರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.
- 10) ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರದಿಂದ ನರಳುವ ರೋಗಿಗಳು ಸಹ ತಪ್ಪದೇ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.

1. ರೋಗವಾಹಕ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಇಂದು ಸರಳ ಉಪಾಯ “ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿಧಾನ” (ಸೊಳ್ಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಲಾರ್ವಾಹಾರಿ ಮೀನುಗಳ ಉಪಯೋಗ)

ಮಲೇರಿಯಾ, ಫಲೇರಿಯಾ, ಡೆಂಗೀ ಮತ್ತು ಮೆದಳು ಜ್ವರಗಳು ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಇರುವ ಹಲವಾರು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ವಿಧಾನ.

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಲಾರ್ವಾ ಮತ್ತು ಪ್ಯೂಪ ಹಂತಗಳನ್ನು ಸೊಳ್ಳೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ತಿನ್ನುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಲಾರ್ವಾಹಾರಿ ಮೀನುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ಸಹ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು.

ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿಧಾನವು ಅತೀ ಸರಳವಾದ, ಅಗ್ಗವಾದ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಸುಲಭ ವಿಧಾನ. ಇದು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾನಿ ರಹಿತ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಯ ಲಾರ್ವಾಹಾರಿ ಮೀನುಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೊಳ್ಳೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸೊಳ್ಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಎರಡು ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳಿಂದ ಕೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ :-

- 1) ಗ್ಯಾಂಬುಸಿಯ ಮೀನುಗಳು
- 2) ಗಪ್ಪಿ ಮೀನುಗಳು.

ಲಾರ್ವಾಹಾರಿ ಮೀನುಗಳು ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

- 1) ಇವುಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಸೊಳ್ಳೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.
- 2) ಇವುಗಳ ಗಡುಸಾಗಿದ್ದು ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ.
- 3) ಇವುಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

ಗ್ಯಾಂಬುಸಿಯ ಮತ್ತು ಗಪ್ಪಿ ಮೀನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳು:

1) **ಗ್ಯಾಂಬುಸಿಯ:** ಈ ಮೀನುಗಳ ಗಾತ್ರ ಗಂಡು:45 ಸೆ.ಮೀ., ಹೆಣ್ಣು 5-6 ಸೆ.ಮೀ.,ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೀನುಗಳು ಗಡುಸಾಗಿದ್ದು ತಿಳಿ ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ. 24-340 ಸಿ. ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮೀನುಗಳು 3-6 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ 25-30 ಮರಿಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು ತನ್ನ ಜೀವನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 900-1200 ಮರಿಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೀನು ಪ್ರತಿ ದಿನ 100-300 ಸೊಳ್ಳೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಈ ಮೀನುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವುದರಿಂದ ಅನಾಫೀಲಿಸ್ ಸೊಳ್ಳೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿನೀರಿನ ತಾಣಗಳಾದರೆ ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ಬಾವಿ, ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳೆ, ತೊಟ್ಟಿ, ಕಾರಂಜಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಲುಷಿತ ನೀರು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

2) **ಗಪ್ಪಿ :** ಈ ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದು, ಗಡುಸಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಗಂಡು ಮೀನು 2.5 ಸೆ.ಮೀ ಉದ್ದ,ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು 4 ಸೆ.ಮೀ ವರೆಗೆ ಉದ್ದವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೀನುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸುಮಾರು 90 ದಿವಸಗಳು ಬೇಕಾಗುವುದು. ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ 50-200 ರವರೆಗೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಮೀನು ದಿನಕ್ಕೆ 80-100 ಸೊಳ್ಳೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೀನುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲುಷಿತ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಈ ಮೀನುಗಳು ಕ್ಯಾಲೆಕ್ಸ್ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವಾಗ ಜೀವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಸಾಗಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಉಪಕರಣಗಳು ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೀನು ಸಾಗಿಸುವ ವಿಧಾನ:

ಗಪ್ಪಿ ಮತ್ತು ಗ್ಯಾಂಬುಸಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮ.

- 1) 5 ಲೀಟರ್ ಅಳತೆಯ ಒಂದು ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲ.
- 2) ಇದಕ್ಕೆ 2.1/2 ಲೀಟರ್ ನೀರು ತುಂಬಿಸುವುದು.

- 3) ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಮೀನು 3.1/2 ಲೀಟರ್‌ವರೆಗೆ ಸಮನಾಗಿರುವಂತೆ ತುಂಬಿಸುವುದು.
- 4) ಈ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲಜನಕವಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- 5) ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲದ ಬಾಯನ್ನು ಗಾಳಿ ಓಡಾಡುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು.
- 6) ಈ ಚೀಲವನ್ನು ಧರ್ಮೋಕಾಲಿನ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚುಳವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಬೇಕು ಅಥವಾ 16 ಲೀಟರ್ ಖಾಲಿ ಬಿಸ್ಕೆಟ್ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಾಗಿಸಬಹುದು.
- 7) 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮೇಲಿನಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಆಮ್ಲಜನಕ ಇರುವಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕು.

ಮೀನುಗಳನ್ನು ಐಟ್ಟ ನಂತರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು :-

- 1) ಪ್ರತಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಮೀನುಗಳ ಚಲನೆ, ಬದುಕುಳಿದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.
- 2) ಮೀನುಗಳು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ/ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೇ ಹತ್ತಿರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
- 3) ಮೀನುಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಅಡಚಣೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಏನಾದರೂ ತೊಡುಕುಗಳಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೆ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಗಿಡಗಂಟೆಗಳು ಬೆಳೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮೀನು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :-

- 1) ಜಿಲ್ಲಾ ಮಲೇರಿಯಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು
- 2) ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ/ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆ.
- 3) ಮಲೇರಿಯಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ತಾಣಗಳು :-

- 1) ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸದಾ ನೀರಿರುವ ತಾಣಗಳಾದ, ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ತೋಟದ ಕಾರಂಜಿಗಳು ಮುಂತಾದ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದು.
- 2) ಮೀನುಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತವೆ.

- 3) ಹೇರಳವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಿಸಬಹುದು.
- 4) ಇಂತಹ ತಾಣಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- 5) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ/ನಗರಸಭೆಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನಹರಿಸಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ನಿಂತ ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಪ್ಪಿ/ಗ್ಯಾಂಬುಸಿಯಾ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಬೇಕು,

ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ರೋಗಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಜನತೆ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರವೇನು?

ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಜನತೆಯ ಪಾತ್ರ ಅತೀ ಮುಖ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ಖಾಯಿಲೆಗಳಾದ ಮಲೇರಿಯಾ, ಮೆದುಳು ಜ್ವರ, ಡೆಂಗಿ ಜ್ವರ ಮತ್ತು ಆನೆಕಾಲು ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು/ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಜನತೆಯು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

- 1) ಯಾವುದೇ ಜ್ವರವಿರಲು ಮೊದಲು ರಕ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುವುದು.
- 2) ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಜ್ವರ ಪೀಡಿತರು ರಕ್ತ ಲೇಪನ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸುವುದು.
- 3) ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕೀಟನಾಶಕ ಸಿಂಪಡಿಸಲು ಬರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಣೆಗಳಿಗೂ ಬಿಡದೆ ಕೀಟನಾಶಕ ಸಿಂಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು. ಹಾಗೂ ಕೀಟನಾಶಕ ಸಿಂಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಸುಣ್ಣಬಣ್ಣವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಬಳಿಯಕೂಡದು.
- 4) ಮನೆಯ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ನೀರು ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿ ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ನಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ-ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ನೀರಿನ ಸರಾಗವಾದ ಹರಿಯುವಿಕೆಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- 5) ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಡ್ರಂಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮುಚ್ಚಳದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಒಣಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನೀರಿನಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಅಥವಾ ಸೊಳ್ಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಜಾಲರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರಿ.

- 6) ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಒಡೆದ ಡಬ್ಬ, ಟೈರು, ಎಳೆನೀರಿನ ಚಿಪ್ಪು ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಎಸೆಯದಿರಿ.
- 7) ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆ ಆದಷ್ಟೂ ಮೈತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ಹೊದೆಯಿರಿ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಕಿಟಗಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ.
- 8) ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಕೀಟ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಜಾಲರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.
- 9) ಮಲಗುವಾಗ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಗದ್ದೆ ಅಥವಾ ತೋಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸೊಳ್ಳೆಪರದೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ.
- 10) ನೀರಿನ ಬಾವಿ, ಕಾರಂಜಿಗಳು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನೀರು ಶೇಖರಣೆ, ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ಹೊಂಡ, ತೋಟದ ಬಾವಿಗಳು, ಗದ್ದೆ, ಜೊಗು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಗ್ಯಾಂಬುಸಿಯಾ ಮತ್ತು ಗಪ್ಪಿಯೆಂಬ ಲಾರ್ವಾಹಾರಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ.

-: ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ :-

ಸಹನಿರ್ದೇಶಕರು(ಮಲೇರಿಯಾ ಮತ್ತುಫೈಲೇರಿಯಾ) ಅಥವಾ
ಜಿಲ್ಲಾ ಮಲೇರಿಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಇಲ್ಲವೇ ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರಾ.ಆ.ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ
ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಥವಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ.